

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
9 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
успутним непосредно админ-
истрацији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Рамадановићу, к. п. аген-
ту у Котор. Доноси се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: на сваку
ријеч или на број од пет рече-
ра по 2 новчића на први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Господин цуковник Алексан-
дар Константиновић са Госпођом
стигли су прошле сриједи овдје.

— У суботу, 27 о. м., пригодном
рођен дана Његовог Величанства ин-
глеског Краља Едуарда VII, г. Ро-
берт Конеди, инглески министар на
нашем Двору, примио је честитања.
У име Њ. Кр. Височанства Госпо-
дара честитао је г. ађутант М. Це-
ровић, а у име књажевске владе наш
министар иностраних дјела г. војво-
да Гавро Вуковић. Лично су чести-
тали: Њ. В. Књаз Мирко, наши ми-
нистри, овдашњи дипломатски кор и
великодостојници. За вријеме чести-
тања свирала је војна музика.

— Јуче, 29 о. м., поводом рође-
дан Његовог Величанства Краља
Италије, Виктора Емануила III, у
одсуству г. Маркиза Кузаци Конфа-
лонјери, италијанског изванредног
посланика и опуномоћеног министра
на нашем Двору, примио је честита-
ња герент посланства, г. Корато Ни-
колини. На честитању су ишли: од
стране Његовог Краља Височанства
Господара г. ађутант Мишо Попо-
вић; г. војвода Г. Вуковић у име
књажевске владе, а лично су чести-
тали: Њ. В. Књаз Мирко, наши ми-
нистри, дипломатски кор, великод-
стојници и виши број грађанства.
Војна музика је свирала пред послан-
ством, које је у вече било освјет-
љено.

— Господин Фернанд Сухар,
досадашњи овдашњи француски по-
сланик премјештен је у Хавају у
својству опуномоћеног министра. За
министра резидента на нашем Двору
наименован је господин Гроф Серсеј,
француски генерални консул у Беј-
рту.

ЦЕТИЊЕ, 30 октобра.

Питање о паду Портартура.

Обећање војске Ногиеве, да ће
ратно пристаниште Портартур зау-
вети до дана рођења Микадова и
кључе тврђаве предати тога дана
као дар Микаду, није се испунило.
Најновији јуриш, који је отпочео 13.
о. мј., као да је подпустио још раније,
по је опседна војска дошла до глав-
них утврђења, или је бар после 16
о. мј. био од тако незнатног успјеха,
да јавански ратни телеграф није
имао шта јављати. Опседнута твр-
ђава може се донекле упоредити са
вјештачки лијепо уређеном башгом.
Као што је у архитектури правило,
да се путеви у башта тако проведу
и прикрију, да се крај баште не види,
и тако је и сва вјештина у одбрани
једне тврђаве, да бравноц потпуно
и што дуже прикрије свршетак сред-
става за одбрану. С тога и не могу
Јапанци ни из далека знати, колико
се још тврђава Портартур може др-
жати, а још мање знамо то ми овдје,
који смо упућени само на оскудне и
појављиве у фантазија дописника

сковане извјештаје. Испред самог пада
тврђаве Портартур, морала би сва-
како наступити два важна момента.

С једне стране посада би мора-
ла, кад увиди да јој је немогуће
више одржати тврђаву, да на опсад-
ника истроши сву муницију, с којом
још располаже, да овај ту не само
да не нађе никакве муниције, но да
му се прије предаје и што већа
штета нанесе. Пад Портартура мо-
рао би дакле, одјекнути вавредно
учеством ватром његових бравноца,
живим топовским надметањем, које
би се имало чути чак и у Чифу.

С друге стране, у пристаништу
портартурском налази се савијерно
још доста јака руска флота, која се
састоји од пет оклопљача, једне о-
клопљене крстарице, једне крстарице
прве класе, три крстарице друге
класе, двије торпедо-крстарице, двије
канонијерке и 13 контра-торпедњача;
свега 27 бојних јединица, осим још
14 торпедњача и транспортних бро-
дова. И ако су неке од ових лађа од
јапанског бомбардовања оштећене,
ипак се не може уести, да ће се оне
падом Портартура просто дати варо-
бити. Напротив, сигурно се може
очекивати, да ће флота покушати да
се пробие прије но Портартур пав-
на ма при томе и која лађа пропаде.
Неке ће се од њих ипак пробити и
стићи можда и у какво неутрално
пристаниште, а ту ће бити равору-
жане, те ће ипак остати руска сво-
јина. Прије дакле, но наступу ката-
строфи у Портартуру, без сумње би
се морало штогод чути и о испаду
флоте портартурске. При томе није ни
искључено, да ће и јак проријеђени
број портартурских бравноца у пото-
њем часу приближи на своје лађе, да
се с њима кроз јапанске редове про-
бије. То би се пак морало догодити
исто тако, као и испад на суку,
јенадно, можда у ноћи, тако да би
Јапанци, кад би у тврђаву продрли,
нашли ту само болесника, рањеника
и немоћника.

До овог часа изгледа, да је
Портартур још доста далеко од ових
потоњих случајности. Ако су недав-
ни јапански напади и јуриши одиста
попустили, а опсиједање се и опет
ва које вријеме ограничило само на
бомбардовање и чисто техничке рад-
ње, онда би зима која наступа, лако
могла принудити Јапанаце, да опси-
једање у неколико прекину, а да
подржавају просто само уски ланац
око Портартура, па тек кад строга
зима попусти, и опет да се баци на
технички напад и јуриш. То би пак
био за Русе најповољнији преокрет,
јер тада би се поуздао могло оче-
кивати, да балтичка ескадра неће
стићи доцкан до Портартура.

Како ствари данас стоје, готово
би се могло вјеровати, да овај нај-
повољнији случај за Русе заиста и
постоји. То нам свједочи поновно
ћутање званичног јапанског ратног
телеграфа, који још није никад ћу-
тао, кад је требало да се јави каква
тобожњи успјех у опсади Портар-
тура. Ово је додуша потоњих дана
долизило и званичних вијести из
Токија и приватних вијести из Ин-
глеске и Јапана, али од свега тога
јасно се могло разабрати, да је и
потоњи општи јуриш на Портартур
на чатавој линији сувијен, те да
су Јапанци једино постигли тај ре-
зултат, што су дјелимиче разорили

китајски дио вароши Портартура,
који је доста удаљен од тврђаве и
што су освојили неколико позиција,
које неки ратни дописници крсте
именом фортица. Неусијех јапански
потврђује нам и једна Рајтерова
депеша из Чифу, која није баш про-
никнута особитом надом у побједу
и најпослије то нам доказује и ја-
јава Микадова, који би на честитању
поводом свог дана рођења сигурно
бар једном ријечју поменуо брви пад
Портартура, кад би се овај могао
очекивати. А Микадо је тада само
закључио, што још није дошло при-
јеме, да се на Далеком Истоку опет
мир поврати, а то је изјава, која не
пружа баш особите наде нити у
погледу Портартура, ни у погледу
битке на ријечи Шахо, која се ево
већ три недеље очекује.

РУСИЈА И КИТАЈ.

Чим се је рат на Далеком Истоку
отпочео, одмах су поједини допис-
ници почели да извјештавају о неком
покрету у Китају. Говорило се је,
а говори се и сада, да Китај хитво
уводи реформе, сакупља војску и
учи је и оружја по европском на-
чину. Питало се је, против кога је
све то наперено, и по себи се разу-
мије, да се је долазило до закључка,
да је све то наперено против Русије,
и тврдо се је вјеровало, да поред
свију изјава и неутралности, Китај,
при околностима које су се временом
сложиле, неће моћи да у рат не
зачува. Таквоме закључку ишло је
у прилог с једне стране то, што су
Јапанци радили на томе, да у Ман-
џурији прогласе нови национални
покрет, те су распаљивали страсти
разлијех и јавних и тајних „Хун-
хуа“ и пиљали к њима своје људе.
Могуће је било очекивати, да ће Ја-
панци у томе успјети, тијем прије,
што се могло мислити, да ће се Ази-
јатима показати као чудновато ру-
ско осомјесетно одступање, и да неће
бити кадри да схвате прави смисао
тога одступања. С друге стране,
Јапанци ратују под фармом „осло-
бођења“ Манџурије и жале, да се та
област поврати своје законитоме
господару. Све је то могло углицати
на фантазију дивљих „Хунхуа“,
који нијесу у стању подићи се на
такву висину, да схвате прави сми-
сао и значај јапанског „ослобођења“
и руског „освајања“.

Поред свију поменутих разлога,
Китај се још не креће. Но и акту-
алност још не јемчи за будућност,
опет се не може да се не узме у
рачун тиј факт деветомјесечне китај-
ске неутралности.

По мишљењу петроградског „Но-
вог Времена“ тај факт прије свега
доказује то, да централна китајска
влада није баш онако слаба, као
што се то обично мисли, и како се
она сама представља. И ако су те-
чајем ове године прилике у Манџу-
рији биле саблажљивије него 1900
године, опет је китајска влада знала
да ивађе на крај не само с хунху-
зима и боксерима, него и с јапан-
ским агентима. О сила пекинске
владе, која је прикривена и непо-
мљива за Јевропљане, може се су-
дити тек а posteriori: прошла мјесеци
рата доказују јасно, да богдыхан
може, само ако хоће, показати и на

дјело примијенити своју моћ и своју
вољу. Ако, дакле, доцније, у при-
ликама које не би биле тако кри-
тичне као оне у фебруару и марту
1904 г., пекински двор не би осигу-
рао Русију од равних метежа,
Русија би, разумије се, имала право,
да одговорност за то баци на ту
исту владу.

Даље, више поменути факт до-
казује, да пекинска влада води
мудру и опревну политику. Она
добро зна, колико би ма каква рат
био опасан за њихову данашњу ди-
настију, као што зна и то, да је
Китај пул тајнијех друштва, која
сањају о вбачењу манџурских осва-
јача. Она зна и то, да су и сами
боксер, који су свој покрет отпо-
чели антијевропеизмом и спољаш-
њом лојалношћу, свршили антиди-
настичношћу, као што знаду и то,
да ни само бјегство двора из Пекин-
га није пробудило међу Китајцима
симпатија према манџурској дина-
стији. Према томе она мора знати
још и то, да би и спа старања Ја-
пана, да Китај увуче у рат, који би
по јапанском увјеравању ишао у
прилог китајској династији и њеном
учвршћењу, могла доијети сасвијем
противуположне за њу резултате.

БОРБА У ФРАНЦУСКОМ ПАРЛАМЕНТУ.

Изгледа да се опозиција у францу-
ском парламенту веома усиљана да обори
Комбово министарство. Назад неколико
дана дошло је до жестоке снаје због пи-
тања о шпијунажу у војсци. Овога пута
у мадо што опозиција није успјела да обо-
ри министарство Комбово. Приликом јед-
ног гласања министарство је било у ве-
ћини само са два гласа, али убрани по-
ступак националистичког депутата, Сив-
тона покрварио је рачуне опозиције. Он је
напао војеног министра, генерала Андреа,
и тако се заборавио да је у дивљем гњеву
двапут ударио министра по лицу. Овај
дивљи поступак проузроковао је општи
метез и затварање сједнице, али је и ми-
нистарство због тога било на вријеме спа-
сено и добило је већину од 80 гласова.

Вриједи да се помене и то, да је и
овога пута опозиција, ради сигурнијега
успјеха, прибјегла помоћи Валдека Русо.
У „Figaro“ штампана је прича пош. мини-
стра председника, која је нијена међу
његовим хартијама и коју је он својеручно
написао 24 децембра 1902 године. Валдек-
Русо прича о томе, како је кад њега дола-
зио генерал Персен, како се је жалио на
нови систем шпијунства у војсци и наго-
вјештавао је да ће морати дати оставку.
Русо је савјетовао генералу, да не даје
оставку, него да се попаша тако, као да
ништа о томе не зна.

Кроз неколико дана иза тога, Русо
је казао Комбу све о томе разговору и
Комб је признао, да такав систем није
достојан републиканске владанине и да
треба предузети против њега потребите
мјере.

Сада опозиција криви Комба, зашто
он није ништа против тога предузимао, а
кад му је ствар позната била има већ
двје године.

Али још је занимљивије то, што је
тај систем постојао још за вријеме мини-
старства Валдека Русо, као што се то јасно
види из публициранијех докумената масон-
ске ложе „Grand Orient“. Тешко је пред-
ставити себи, да о томе нијесу ништа
знали другови Валдека Русо међу тијем
сад они исти воде борбу против Комба и
то баш на темељу тога питања.

Било како му драго, та је ствар про-
узороковала у Француској јак узбуђење.
Већина масонских ложа осуђује систем
шпијунства. Међу републиканским депу-
татима већине опажа се несугласица: док
Игорес и Жеро — Ришар (социјалисти) бра-
не поступање генерала Андреа, докле дру-
ги као н. пр. Лакроа и Жозеф Рејнак, осу-
ђују то поступање као недостойно репу-

блике. Па и сам генерал Андре изјавио је у првој сједници парламента, да он на себе прима одговорност, ако се поменути факти потврде. Та изјава примљена је тако, као да ће он у томе случају дати оставку. Но факти су се потврдили истинитијем документима, а генерал Андре, у мјесто да даде оставку, задовољно је се тијем, што је отпустио капетана Молену, који је управљао том у закону непредвиђеном шпијунском канцеларијом.

Сам парламентар, у првој својој сједници, попуштајући настојавању Жореса, пристао је, да се одложи истраживање односно истинитости добивених докумената. Но показало се је, да о аутентичности тих докумената не може бити сумње и да је министарство дужно одговорити за допуштене злоупотребе. Поред свега тога, благодарећи уреди, која је учињена генералу Андреу, парламентар је нашао за потребито, да на вријеме очува кабинет, али Бог зна, да ли ће то бити за дуго.

РАТНЕ ВЈЕСТИ.

Руски официр о сукобу код Хула.

Јављају из Париза од 21. о. м.: Јуче је поморски капетан Кладо, други командант руског адмиралског брода „Суварова“ дошао у Париз. Њега су пратила три официра, От, Елис и Шраматјенко. Руски официри посетили су руско посланство. Капетан Кладо је носиоца битних исказа, које ће истражна комисија испитивати. Његови и његових тројице колега искази представљају руску верзију хулаког сукоба. Они ће доказати, да је адмирал Рожественски био у праву, кад је осуо палбу на непознате бродове код Хула. Као што се у дипломатским круговима чује, руски официри ће изнети четири аргумента:

Прво: Адмирал Рожественски извјештен је не само прије одласка ескадре о бављењу Јапанаца у Северном Мору и у данским мореузима, него и за вријеме пловидбе, а нарочито у тренутку, кад је ескадра ушла у Северно Море, јављено је адмиралу из поузданог извора, да се у Скандинавским Фјордовима баве два јапанска брода, који као да нешто очекују и који истичу равне заставе.

Друго: У тренутку, кад се десило сукоб, налазила се ескадра напријед, а транспортни брод „Камчатка“, који је у извјесном одстојању пловио иза ескадре, видео је сасвим јасно двије торпедњаче. Готово у истом тренутку забиљежише радиотелеграфски апарат на ескадри једно питање, које је долазило с „Камчатке“, а које је адмирала зачудило. Оно је било написано сасвим необичним изразима, тако да је адмирал издао заповијест, да се не одговара. Допије се ствар објаснила. „Камчатка“ није уопште ни постављала никакво питање. То питање долазило је са страних бродова и било је ратна вара, с помоћу које је непријатељ хтио да сазна диспозиције команданта ескадре. Руски официри имају оригинал те депеше код себе и исту ће ставити истражној комисији на располагање.

Треће: Кад је адмирал опазио, да су га двије торпедњаче престигле, и то оне које је „Камчатка“ опазила и које су с увећаном брзином руску ескадру обиле и опет стигле, издао је заповијест,

да се на те торпедњаче пуца. Према исказу адмирала апсолутно је неистинито, да се нишанило на рибарске бродове. Напротив, чим су ти бродови опажени, палба је обустављена, јер смо се побојали случајности, које су одиста и наступиле. Да је палба настављена, то би овај случај добио куд и кмао тежег значаја.

Четврто: Неистина је, да је ескадра руске торпедњаче могла сматрати за јапанске торпедњаче. Руске торпедњаче налазиле су се већ у каналу Ла Маншу, кад се десило овај сукоб код Хула. До душе, истина је, да је из Либаве отпловило осам торпедњача, а у Тангер приспјело само седам. Али то се објашњава тијем, што је осам торпедњача при изласку из данског мореуза претрпјела једну хаварију и следомцем „Јермаком“ вратила се у Либаву. Ами је ескадра и потопила какву торпедњачу, то није била руска.

Комисија ће се вјероватно састати у Хагу. Осим по једног официра, који ће са сваке стране бити изаслат, комисија ће имати и по једног правника. С руске стране биће у комисији адмирал Каснаков и као правник професор Мартенс. У комисију ће ући још и три страна адмирала. Једнога ће означити Русија, а једног Ингелеска, а њих двојица изабраће трећег.

Међународни суд у Виџу.

Руска и ингелеска влада спораујеле су се, да односно једне тачке (кажњивост руских поморских официра), предаду ствар на ријешење хашком међународном суду, а на основу чл 9, 10 и 32 хашке конвенције. Ови чланови гласе:

Чл 9. У међународним споровима, гдје нијесу у питању ни важни интереси ни част, и која потичу из равнице у оцјењивању факата, силе потписнице сматрају за корисно, да странке, које се нијесу могле спораујети дипломатским путем, у колико околности допуштају, поставе једну међународну истражну комисију са издатком, да непристрасним и савјесним истраживањем разјасни дотична питања и на тај начин олакша рјешење спора.

Чл 10. Странке, које су у спору, постављају међународну комисију једном специјалном конвенцијом. Истражна комисија прецизира чињенице, које се имају истражити и обим права комесара. Она регулише поступак. Истраживање је контрадикторно. Комисија одређује сама форму и рокове рада, ако то не би било утврђено конвенцијом о истраживању.

Чл 32. Функције изборног судије могу се пренијети на једног или више изборних судија, које по слободној вољи означавају спорне стране или их бирају између чланова садашњим актом створеног перманентног изборног суда. На случај, да се спорне стране не могу спораујети о саставу суда, поступци се овако: свака страна именује по два изборна судије, и ови заједнички бирају петог, који пресједава. Буду ли гласови при избору овог петог судије подједнаки, избор се преноси на трећу силу, коју спорне силе заједнички бирају. Не постигне ли се ни тада споразум о тој личности, онда свака страна именује по једну силу и избор петог судије врше те силе споразумно.

Како је у Портартуру?

На питање: „може ли Портартур бити гладом присиљен на капитулацију“, одго-

вара у руским листовима многогодишњи становник сада опсеђане тврђаве, па међу осталим вели: Ко је само једном био у Портартуру, тај је могао видјети, колико велик простор заузимају житни магацини тамошње интендантуре. Хране је у тим магацинима било и прије рата много, а кад је рат навијештен, онда се количина хране редовно увећавала. Већ 10. фебруара јавио је „Нови Крај“, да дневно долази у тврђаву 40 вагона ражи и јечма. Уме ли се, да је та довозња само 30 дана продужена у толиком обиму, па ма да је дневно стицало само 35 вагона, тад се може рачунати, да се је количина ражи и јечма повећала на 787.500 пуди. Узмемо ли број посаде на 40.000 војника, тад долази од оних 787.500 пуди по 19 1/2 пуди на главу, а то све без обзира на количину јечма и ражи од прије. Осим тога треба уважити, да је дуних 80 дана било могуће довозити храну и дебану у тврђаву, а Руси су то и чинили. У Портартуру има велики парни млин, који је одмах пријешао у власништво интендантуре, чим је рат букнуо. За исхрану тврђаве од велике су важности и магацини ориза и друге хране, који су својена китајским трговцима. Ти су магацини одмах у почетку рата запечаћени, те је китајским трговцима исплаћена одговарајућа накнада. Поврх свега тога ваља још споменути, да у Портартуру има више великих трговачких кућа, које увијек располажу знатном количином жита.

А како је са конзервама? У цијелој Русији, вели дописници, нема мјеста, које би тако богато било снабђено конзервама као Портартур. У магацинима и трговинама могу се видјети цијела брда тих конзерва. Значајно је и то, да су Портартур и Инкоу средишта за снабђивање цијеле Манџурије све до Харбина јевропским производима. Кад је букнуо рат, заплићена је сва огромна количина хране. Само шампањског вина и кондензираних млијека није било у Портартуру у почетку рата доста, али је и томе поможено, јер је у мају један велики параброд пробио блокаду и снабдио Портартур и у том погледу. Ковачно ваља споменути, да није ни шећера доста било, но поред све важности, коју шећер за исхрану има, ипак не зависи од њега здравље посаде.

Из свега овога се види, да баш неће тако лако бити присилити Портартур на предају гладом.

Снага руске и јапанске војске.

Берлински „Локалцајгер“ доноси овај телеграм из Петрограда: Обје руске манџурске армије састојаће се концеп новембра из 302 батаљона пјешадије, 180 ескадрона и сотнија коњице, 1262 топа и 47 инжињерских чета. Номинална јачина објаве армија износиће 335.000 људи. Овај број биће довољан за предузимање офензиве, пошто Руси цијене јапанску манџурску војску свега на 350.000 до 380.000 људи. Истина, Јапанцима непрестано пристижу појачања. Али, кад се с руске стране узме у рачун и владавосточко одјељење под Лангевитом и квантушско одјељење под Сељем, као и трупе у позадности активне војске, трупе које чувају жељезницу и т. д. што скупа износи 55.000 људи, онда би Куропаткинова војска имала 387 батаљона пјешадије, 260 ескадрона и сотија коњице, 1406 пољских топова, 26 чета градске артиљерије и 91 чету инжињерије — свега

око 530.000 људи; но фактична јачина и у том случају не би изијела више од 450.000 људи.

Два писма из Портартура.

„Руско Слово“ штампало је писмо потпоруника Николског, од 24 августа: „...Нама је овамо свијема у глави само ова војна, и сви смо убијени да ће Јапанци видјети Портартур тек тада, кад буду видјели своје уши. Много је њих изгинуло испред задина. Они су се и бунили. Кад полазе на јуриш они плачу и напријед их гоне њихови сопствени праћели и митраљеви. Све су то добра знаци и наша помоћ није далеко. Код нас се мисли, да ће Портартур да помрачи славу Севастопоља“.

Друго писмо поручника Е. М. Ивана гласи:

„Здрав сам, хране имам доста. Већ ми се дана како се не сјачим.“

Јапанци су јуришали дванаест дана узастопце, али смо их добро дочекали, да ће нас дуго памтити. Јуриши су трајали непрекидно од 31. јула до 11. августа. Ја сам сада на другом положају. Био сам на Угловом Брду, но њега су Јапанци заузели. У осталом нијесмо ни имали потребе да га и даље држимо, оно је и одиграло своју улогу. Сада сам на Високом Брду. Наредено нам је да то брдо ни пошто не смијемо напустити. Јапанци стоје према нама на 500-600 метара, а чим се ко појави с наше стране, они одмах почињу пуцати. У осталом, ни ми им не остајемо дужни, и они непрестано морају да се крију. Ово писмо пишем оловком с тога, што имам само једно једино перо, а са њим се служи наш командант.

Не оскудијевати ни у чему, осим у чизама. Али при свем том, све оскудице и незгодан живот, муке комарци и разни паразити, све се то триј мирно.“

Руски војни лекар у јапанском ропству.

„Руски Инвалид“ штампао је изјаву војног лекара Матвјејева, који је био у јапанском ропству. Он каже да су јапански официри с њиме другарски поступали. Кад им је испричао на који је начин допаднуо ропства, они га поведу собом на ручак у неко село.

За столом разговарало се само о рату, при чему су њега питали јапански официри: кад мисли да ће се свршити рат? Он им је одговорио како мисли да рат не може дуго да траје, пошто Јапан нема довољно новца, а као што се види, не може да закључи нови зајам на страни. Послије тога рекли су му, да је пао Портартур. Он им је онда одговорио, да је по званичним извјештајима из Јапана, Портартур од сада падао већ десет пута. Официри су се на то грехотом нахилили. Дале су говорили о бразом напредовању Јапана и тада им је Матвјејев обратио пажњу на пријатељство Русије наспрам Јапана за вријеме Гончаровљевог научне експедиције Јапанским официрима добро је позната „Фрегата Палада“.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Пино-проналазач справе за подизање подводног блага). Још од прошле зиме: у разним дописима из Рима спомињао се проналазач Пино, који је изнашао начин, како да се са морског дна подигне огромно

јало је све 10 дивљих минута, што смо се борили за свој живот. Од нашег је мало скупа остало од 16 људи 7 у животу. Али око нас лежаше десетак Козака и коња погинулих; наши губици бјеху тежи него ли козачки, јер патроле и други скупови, који немаше времена да се окупе, ужасно су страдали.

Али сад дођоше појачања наши. Густе пјешачке чете јурише су трком да нас погину и уз дивље „банаја“ — узвике, јурише прво ескадрона наше коњице међу Козацима, који су нас били притиснули. Како су они били у ријеткој формацији, наша их је ескадрона бацила натраг. Дошта је затим кратка гужва, у којој је судјеловао и остатак нашег батаљона. Козаци, које нападоше бијесни пјешаци и коњаници, попадаше мртви и рањени. Највећи дио ескадроне поче одмах гонити Козаци, али они ипак заостајаше исто тако брзо, као што су се били појавили. Наших коњица не погнаше далеко, него се поврати натраг и онда шрапнели почеше свој посао. Ми зачусмо грмљавину својих топова и гледасмо како пред нашим фронтом прште шрапнели. Али то је било понављање без користи, јер Козаци бјеху ишчезли; и опет понавља змиждаху танета преко наших глава. Шрапнелска натраг наскоро престаде и ми кренусмо опет напријед. Једва ако смо 800 метара пута били превазишли, кад се раздиже поново „Ура“ и једна козачка чета јурише опет на наше патроле. Али овај се пут не задржаше много. Сабља сијенне, ударац падне и њих више нема. Али и опет поново чусмо дивље „Ура“! Козаци и опет насртаху, скупљаху се и разилажаху, док се ја у чуду не запитах: Та зар се чатам свијет састоји из Козака?

„Срб“

ЛИСТА К.

КАКО СЕ БОРЕ КОЗАЦИ.

Један јапански војник из војске Куропаткине опртао је дописнику Daily Graphic врло занимљиву утисак, који су учинили Козаци на јапанске војнике, из чега се може врло добро разабрати начин козачке борбе.

Први пут — приповиједа војник — кад видјех Козацима, било је на маршу од Чемулапа између Пијејанга и ријеке Јалу. Моја сотнија била је као предходница; тек што смо прошли кроз једно мало село, кад два три наша коњаника дојурише у трку натраг. У том часу чусмо двије три пушке и за час показаше се пред нама до десет Козака у највећем трку, гонећи наше извиднице. Одмах оборисмо на њих ватру. Козаци гађаху из почетка на нас са седла, а онда повукоше сабље и ударише на нас уз дивље поклик: „Ура“. Из простог нагона стискосмо се један уз другога и сеусмо брзу ватру. Седам до осам Козака паде, а остали се за тињи час расуше исто онако као што брзо дођоше. Измичући натраг опазива један Козак рањеног друга на земљи, и у највећем трку сакну се до земље и баца рањеника преда се на седло. Наш поручник не даде нам, да на њ пуцамо и тако он сетаде здрав и читав, праћен нашим поклицима „Банаја“.

Кад други пут сретох Козацима, било је друштво. Сваки час од како пријесмо ријеку Јалу, налазили смо само на Козацима; овдје нам опколише мртве страже, овдје нам одјекну извиднице: увијек и овдје узнемириваху Козаци наш фронт

и наша крила. Наша коњица показала је, истина, да се може мјерити с Козацима, али су наши били бројно слабији и нијесу могли бити свуда и на сваком мјесту. Ми смо били на маршу од Фингуангана према сјеверу, а мој батаљон имао је задатак, да штити наш фронт. У другим линијама биле су наше предстраже, праћене мањим одјељењима, која су као помоћне чете служиле. Из наших тако разасутих батаљона долазила је права авангарда и главна војска. Од рана јутра марширали смо у тој формацији кроз крајеве, који су били прилично шумом обрасли. Сивијек се био већ отопио, али је било још увијек хладно. Тек што професмо неких пет километара, кад негде у длабини на десном крилу пуче по која пушка. И наше предстраже опалише овда онда по који хитац. То нашем напредовању није сметало, али пушкарње биваше све живље. Док на пошлетку на цијелом фронту наше извиднице не створише правилну ватру. Мало по мало примакосмо се помоћне чете извидницама и сваки час видјесмо, гдје по који војник од извиднице стоји код рањеног друга и позива болничаре да дођу. Пред нама, међу дрвешем видјех на једном брежуљку једног или два Козака, гдје тек што пушку опале, одмах ишчезну. Кадкада прозвизди танае изнад наших глава, каткад опет удари зрно у земљу крај нас. Козаци без сумње нијесу били доста бројни, па ипак су одржавали ватру на цијелој линији. То је тако потрајало два до три сата. То је била права вјежба у гађању. Сваки час морали смо клекнути, опалити пушку и онда опет поћи напријед. Наједанпут промјени се слика. Мало подале од нас на лијево настаде живља пуцава и у истом часу чусмо дивље

благо које се тиме налази. Сам проналазач рекао је једном приликом: „Може бити да на дну морском има више блага, него у унутрашњости земљишћу.“

Према свему што се до сад зна о томе проналазку, може се тврдити да ће Пино помоћу свога хидроскопа постићи цијељ и чинити не само, да морско дно постане доступно за проучавање, него да ће се отуда моћи извадити сва огромна богатства, која је од памтљивиха прогутала морска пучина. Благодарени помоћи једног акционерског удружења и шпанске владе, Пино је сакупио експедицију, која сада тражи потпуно благо цијеље једне ескадре у ваву Виго. Рачуна се, да је на тој ескадри било злата и сребра преко 500 милиона круна. Злато, пепео, није још извађено, али су извађени топови, који су то злато бранили, кад ескадру Инглеви потопилише.

З. свј. проналазач свијет је индиректно обавезан генијалној фантазији Жила Верна. Његово дјело „Наутилус“ учинило је те је Пино још од дјетињства сањао о пловици испод воде. Чудне слике, које је показивао капетан Немо, тако су занијеле младог проналазача, да су се његови снови остварили најприје у поводној лађи, којом је много путовао; а затим је пронашао хидроскоп, који му је осветљавао морско дно и открио му подморска богатства, а најослије уредио је елеватор, којим је нађене ствари подизао, помћу кучица, које је вјешто за њ притврдјо.

Радња Пино-а у Виго иле доста успјешно, особито кад се узме у обзир, да 202 године раздвајају проналазача од онога дана, кад су шпанске лађе са својим драгоценостима потопљене биле, и већ их је давно покрио пијесак и морска трава.

Елеватори раде овако: Спусте их на дно и они својим гандима почињу да рију. Кад закуче д-бат, коју још привлачи јаки магнет, надувају ваздух у ваздушне мехове и тада елеватор с нађеном ствари, попут чапа из ботице, искаче из воде. Хидроскоп Пино-а није наша друго, до изврнути телескоп. Он плива по води помоћу плута, који га држи на површини. Јаки објектив, који је коштао огромних новца, чини, те се морско дно види до свитлипа. Одозго је сипана ушесна тако, да се морско дно огледа на површину.

До сад је Пино пронашао на дну девет старих бродова још из XVIII вијека. Позната су им и имена и величина. Један од њих, које се зове „Santa Cruz“ сачуван је добро и надају се, да ће га цијелог извући, јер сваки елеватор може подићи до 300 тона тежине.

Старјешина друштва, које експлоатира проналазак Пино-а, мисли да понуди рату, јућим државима, послје свршетка руско-јапанског рата, своје услуге, да подигне њихове потопљене бродове.

Свуда око човјека допире, и неће остати ни једног крајчица у природи, који ће за човјека остати тајна.

(Умјетничка репродукције у Југословенском Алманаху. — Одбор за југословенску умјетничку изложбу ријешно да се ове слике репродукују за Југословенски Алманах.)

Списке: од г. Ђе Бете Вукановић „У пољу“ и „Зима“; од г. Ђорђа Јовановића „Црногорац на стражи“, „Велика Србија“ и „Кара Ђорђе и Краљ Петар“; од г. Ђорђа Крстића „Над Сталаћа“ и „Триптихон“; од г. Јосифа Даниловића „Идила код жељезнице“ и „У ателеу“; од г. Марка Мурата „Пролетје“ и „Дафнис и Хлоје“; од г. Паје Јовановића „Женидба цара Душана са Александром сестром бугарског цара“ и „Око гуслара“; од г. Пашка Вучетића „Њ. В. Краљ Петар I“ (скача) и „Акт“; од г. Петра Убакића „Вук Караџић“ и „Циганка“; од г. Риста Вукановића „Дажије“ и „Портре“; од г. Симеона Роксандића „Роб“; од г. Стева Тодоровића „Портр“ (број 98), и од г. Уроша Пређића „Мили философ“.

Бугарске: од г. А. Вјешина „Портрет с пазара“ и „Разбојници“; од г. Александра Божинова „Иродијадина кћи“ и „Трио“; од г. Антона Митова „Граф Игнајев с господином и светом на Шипчанском врху 1902 г.“; од г. Бориса Михалова „Предјел из Владија“; од г. Ивана Ангелова „Бог дао, Бог узео“; „Краљ“ (број 130) и „Бране ружа“; од г. Ивана Мрквице „Портр Њ. В. Пр. Симеона, владике Вариско-Преласког“; од г. М. Василева „Биста Њ. Ц. В. Књаза Бугарског“; од г. Николе Михаилова „Моја порода“ и „Меланхолија“; од г. Ота Хорџија „Послије 25 година на Шипци“; од г. П. Моравова „Предјел“; од г. Петка Класурова „Весела ученица“; од г. Стевана Иванова „Св. Богородица“; и од г. Х. Тачева „Проект прозора“.

Хрватске: од г. Беле Чикши п. Стојадисовић „Рица“ и „Надахнуће писача“; од г. Бранимира Шенов „Бетње вече на Сави“; од г. Влаха Буковца „Портр банског савјетника др. Ива Малина“; од г. Емануела Видовића „Сплетска лука“; од г. Ђе Зоре п. Прерадовић „Диорал“; од г. Ивана Мештровића „На гробу мртвих идеала“; од г. Ивана Тишова „Славонска Идила“; од г. Јосифа Бауера „Звјездана маја“; од г. Јоса Бужана „Портр Ивана Траског“; од г. Клемента Црнчића „Јутро

на Јадранском мору“; од г. Отона Ивковића „На кордуну“; од г. Роберта Ауера „Пријатељице“; од г. Роберта Франгеша Михајловића „Св. Доминик“ и „Благовијести“; од г. Рудолфа Валдеца „Бискуп Штротмајер (профил)“ и Њ. В. Краљ Петар I“; од г. Томислава Криванца „Зима“; од г. Ферда Ковачевића „У затишју“; и од г. Целестина Медовића „Прстеновање св. Катарине“.

Словеначке: од г. Антона Ажбе „Портр Прикиње“; од г. Антона Гвајпа „Костаљевачки пут“; од г. Гвида Бирола „Црква на брјегу“; од г. Ивана Ванпотића „Савјест“; од г. Ивана Грохара „На пиши“ и „Пролетје“; од г. Јосифа Ајдеца „Млади Фаун“; од г. Јосифа Герма „Молитва“; од г. Максима Гаспара „Радост“; од г. Матеје Стернен „Поглије кише“; од г. Матеје Јаме „Сељак“ и „Јутарње сунце“; од г. Рикарда Јакопића „Усамљене стање“; „Под брзама“ и „На брјегу“; од г. Ферда Весела „Милорђе“; „Жења на Крањске“ и „Бајке“; од г. Хенрика Шантеља „У подруму“; и од г. Хинка Сирекара „Католички младенци“.

Српских ће репродукција бити 22, а бугарских, хрватских и словеначких по 20; свега 82 репродукције.

(Распис за награду из задужбине Николе Ј. Маринковића). Српска Краљевска Академија расписује награду из задужбине Николе Ј. Маринковића, коју може добити одличан поетски спис с моралном и патриотском тенденцијом, који је написан чистим српским језиком и одликује се њепотом слога и садржаја. — Величина награде је до 960 динара у злату, а њоме ће се наградити: или два списа (појединачно или сразмјерно њиховим вриједностима) или у извједно лијепог случају, један спис. Наградити се могу како рукописи тако и штампани списи, који нијесу старији од двије године т. ј. који нијесу штампани прије 1903. године. Списе са награду ваља подијелити Српској Краљ. Академији најдаље до 1. маја 1905 године. Писци могу своја имена најприје објавити или прикрити до коначне одлуке. У овом другом случају дужни су ставити неку биљегу на спис и на завој сprovedног писма. Награђена списи су својина писца, али се морају штампати онакви какви су Академији поднесени. На свима штампаним примјерцима мора се ставити да су награђени из задужбине Николе Ј. Маринковића; ако се награди штампано дјело, дужан ће бити писац, да то учини накнадно.

(Распис учитељима народних школа у Краљевини Србији.) Министар Просвјете у Краљевини Србији, г. Љ. М. Давидовић издао је на учитеље у Србији овај распис:

У свима културним пословима у нашем народу учитељи узимају уједна, како се то с разлогом од њих очекује. Они су ревностни покретачи свега што помаже благостање народно, ма у ком то погледу било. И баш с тога хоћу да вам ставим у дужност још један нов посао, који ћете, тврдо вјерујем, добровољно прихватити и радити ревностно да се што успјешније изведе. Тај нови посао јест: отпрати књижевна са читаоницама за народ при свакој основној школи у земљи.

У нас се често говори и пише, да знање које ученици стекну у основној школи, није довољно а није ни трајно, оно брзо ишчезава из њихове свијести, кад буду свршили основну школу. Није ријетко да се говори, да су такви ученици у животу, и поред школовања — неписмени. Због тога се често покреће и питање: шта све да се уради па да се писменост стечена за врије учења у школи прво сачува, а потом прошири?

Ово се питање може рјешавати на више начина, али мени се чини да је за то главно ово троје:

1. Да се поправи и усаврши метода рада у основној школи;
2. Да се продужи учење у основној школи;
3. Да се школа и учитељи пострајају за ученике, да послје завршене учења у основној школи продуже своје усавршавање и у животу читањем подесних књига и новина.

Прво је предмет науке и практичног рада у школи. За друго су успесне одредбе у нови закон о народним школама, који тражи да учење у основној школи траје шест година, што ће се, и ако не тако брзо, у будућности извести. Ово троје, мислим да ће се постићи отварањем при основним школама књижица и читаоница за народ. Ако се ученицима по изласку из школе продужи по плану давати да читају добре књиге и новине, онда ће они не само сачувати од заборава што су научили у основној школи, већ ће то и проширити. То пак могу постићи само учитељи помоћу књижица и читаоница за народ, које ће они право основати па онда њима и руковати. На који начин да то буде, видјелете из правила кје сам за то прописао, надајући се да ће све ову мисао свесрдно прихватити и остварити је, како то само ви можете и умјети. Са своје стране, ја ћу у овоме послу врло радо помоћи у чему год могу, јер знам да ћете на овај начин још више задужити свој народ читањем

(Зора.) Српско академско друштво „Зора“ у Бечу на својој главној скупштини од 12 (25) октобра о. г. конституисало се за идучу друштвену 1904—5. годину овако:

Предеједник: Марко М. Исаковић медицинар; потпредеједник: Васо Гаушач философ; I тајник: Јован Ђ. Секулић медицинар; II тајник: Богољуб К. Кујунџић правник; благајник: Никола Раденковић медицинар; књићничар: Ранко Воркапић правник; одборници: 1. Мехмед бег Фидајић правник; 2. Шпиро Жељалић философ; надзорни одбор: 1. Мелко гр. Гоце-Гучетић правник; 2. Ђока Атанасијевић техничар; 3. Данило Јончаревић техничар; 4. Јован Јејинић ветеринар.

Инглеско француско-руски рат године 19... — Књига коју је написао аустријски потпуковник пл. Мусавица под насловом Препрат Инглеске или будући Инглеско француско-руски рат год. 19... учинила је сензацију у политичким и војничким круговима Аустро-Угарске. Мусавица прориче тај рат и води читаоца у царство фантазије, гдје нам се приказује историја велике квалитетне Француске са Русијом против Инглеске и износи нам слике будућности, која ће се, данас сјутра, обистинити, а и ми ћемо те страшне догађаје, који ће свијет уздрмат, доживјети. Издавачка књићара Пахера и Кисећа у Мостару, кроз неколико дана издаће ту књигу у српском преводу.

Садржај је књиге овај: 1.) Увод; 2.) Авганистански нападај Од Инглеса побуне чете нападају на Куш (у Авганистану) 19. јула 19... — Разорење станице транскаспске жељезнице — Устанак у Русији, Индији и Јеропи — Шта ће Француска чинити? 3.) Русија оглашује Инглеској рат — Инглеско лукавство пазија на јавност — Господин од Монтебела и Цар — Генерал Драгомиров и Гарије де Гарс код Цара — Држање француске флде — Италија се оружја, Уједињене Државе Сјверне Америке пријете — „Калоске Новине“ се изјашњују; 4.) Овојење Херата од Руса под генералом Собелевем; 5.) Објелодање „Times“ а — Инглеског посланика не примају у Блисејску Палату — Иззећу Француске и Инглеске букве рат; 6.) Француска ступа у битку — У Суец одлази једна ескадрила — Иста се повраћа у Александрију — Убијство лорда Кромера у Кајру — Султан и Келив против Инглеске — Менелик на Горњем Нилу; 7.) Црногорска се флота удружује у Бијерти са француском средоземно-морском ескадром — Француско руска сједињена флота бомбардује Тунис и Марсељ — Адмирал Фурије туче Сир Јона Фисхера; 8.) Догађаји у каналу Јаманпу — Инглес се искрцавају на два мјеста у Нормандији — Шербург одсијеку од копна — Битка код Флијен-Гранвила — Смрт генерала Донопе; 9.) Пораз инглеских колонија — Жљезна судбина Сајмона — Улазак Руса у Интију — Авангарда генерала Собелева сукочи се са инглеско-индијским четама — Трагичан исход битке — Јуначка смрт лорда Роберта код Кандажара — Индија букти пламеном устанка и плива у крп; 10.) Пошљедњи чин драме — Канал Јаманпу затвара се за унјек Инглесима — Искрцавање француских трупа у Инглеску — Битка код Брајтона — Улазак Француза у Лондон под маршлом Жамоном — Лондонски трактат.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ

Цетиње, 29 октобра.

— Господин Лазар Мијушковић, министар финансија, повратио се из иностранства и предузео је управу повјереног му министарства.

— Г. г. Доктор Ерих Пиетор и Рихард Ридл, које је Бечка Трговачка Камара нарочито изабрала, путовали су кроз Црну Гору и проучавали трговину, па су се јутрос повратили у Беч.

Исправак. У „Гласу Црногорца“, број 40. случајно је штампарском погрешком у Указу међу принаведеним потписницима на чин поручника пропуштен г. Вуко Војовић, што се са овим накнадно исправља.

(Из Дјечијег Сада.) У четвртак, 28. о. м., на дан св. Арсенија, који је усвојен као празник Дјечијег Сада Велике Књајине Мулице Николајевице, извршено је у томе заводу призивање св. Духа са водоосвећењем. Иза тога су дјеца добила по једну иконицу на дар и провела су дан у самом алању и у башти у лијепој игри и забави заједно са својим учитељима, којим су приликом дјеца и чаћена била разнијем воћем и слаткишима. Истог дана stigло је заводу неколико кутија врло лијепах игралица, као дар од Њ. Височанства Књајине Ане Батемберг.

(Резултат бачке анализе послатах љешинских дјелова пок. Милоша Шаулића). Као што је познато, наше Санитетско одјељење, заједно са судском комисијом, послје извршене секције мртвог тијела пок. Милоша Шаулића, послало је одмах к. кр. патолошко хемијско лабораторијуму у

Бечу на испитивање његов желудац са једнаком, бубрег, пријева, бешику, један дио цигернице и 232 сеп. непосредно испред смрти повраћено течности, т. ј. све оне дјелове, у којима би се могло доказати и најмање присуство каквог отрова, ма и да су вјештаци при аутопсији утврдили били, да је пок. Шаулић умро од каље у срцу.

Данас је стигао из Беча резултат те анализе, чији закључак у оригиналу и преводу гласи овако:

Gutachten

Auf Grund der beschriebenen chemischen Untersuchung erstatten wir folgendes Gutachten: Die untersuchten Leichentheile des Miloš Šaulić sind frei von Phosphor, Blausäure, giftigen Cyaniden, von Pflanzengiften, welche auf chemischem Wege nachgewiesen werden können. Von Metallgiften fand sich in diesen Leichentheilen nur eine minimale Spur von Kupfer. Diese Spur von Kupfer kann als belanglos angesehen werden, weil erfahrungsgemäß geringe Spuren dieses Metalle häufig in menschlichen Leichentheilen, ohne dass eine Kupfervergiftung stattgefunden hat, angetroffen werden.

Wien, 7. November 1904.

Professor Dr. E. Ludwig,
beordeter Gerichtschemiker m. p.
Dr. Theodor Panzer
beordeter Gerichtschemiker m. p.

(Превод.)

Вјештачко мишљење.

На основу описаног хемијског испитивања издајемо сљедеће стручно мишљење: Испитана љешински дјелови Милоша Шаулића не садрже ни мало фосфора, цијан-водоника, отровних цијанида, биљних отрова, који би се могли хемијским путем доказати. Од металних отрова нашао се је у тим љешинским дјеловима само минимални траг бакра. Овај траг бакра ни се сматрати као потпуно безначајан, јер се по искуству неважни трагови овог метала налазе често у људским љешинским дјеловима, а да тровања са бакром није било.

Беч, 7. новембра п. н. 1904.

Професор Др. Лудвиг,
ваклет судски хемијар с. р.
Др. Теодор Панцер
ваклет судски хемијар с. р.

(Јавна благодарност.) Друштво за потпомагање заната и трговине у Црној Гори, добило је преко свога предјеједника г. Вука Вулетића, на дар од непознатог лица из Франкфурта из Немачке кр. 50., на чему Управа Друштва изјављује своју најердачњу захвалност.

(Прва земљорадничка задруга у Црној Гори.) Заузимањем вриједне Управе Зетске штедионице у Подгорици, основала се 13. ок. мј. у Мимишћима крај Подгорице прва земљорадничка задруга у Црној Гори. Број задругара износи у тој задруги сада 12., који су на својој првој скупштини изабрали себе изабрали управни и надзорни одбор. Задруга ће отпочети свој рад, чим Књај Влада буде потврдила правила о земљорадничким задругама, која су на тој скупштини претресана и једногласно усвојена у цијелости и у појединостима.

Поздрављајући сретни, ако Бог да, почетак земљорадничких задруга у нашој отаџбини, поуздано се надамо, да овај први примјер сељачког удружења неће остати усамљен, но да ће и друга наша сада свесрдно пригрлати ову благотворну установу, а у првом реду позвани су свештеници и учитељи, да се око оснивања задруга заузму и својим сељацима користи од оваквог удружења предоче.

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“ и руске „Трговачко-Телеграфске Агенције“.

Рат између Русије и Јапана.

ТОКИЈО, 24 октобра. — (Званично). Заповједник оисадне војске код Портартура јанља: Десна колона и један дио средње колоне заузеле су 17. ок. мј. у вече горњи дио утврђења Сунгшунан, Ерлунган и Тункикоаншан. Други дио средње колоне навалио је у 2 сата послје подја у пркос жестокој непријатељској ватри на утврђење између фортица Цилаунган и Токиошан, те га је заузео. Руси су поново навалили на то утврђење, те смо га ми морали у 10¹/₂ сати у вече напустити. Но у 11 сати освојили га је оцет генерал Иканоно. Том приликом су отети три пољска топа, двије митраље и много ратног материјала. Нађено је у фортица 40 мртвих Руса. Лајева колона заузеле је истог дана утврђење, које лежи источно од Тункикоаншана.

18. ок. мј. обрнули смо велике топове пут пристаништа. Том при-

ликом је руска кавовијерка „Гиљак“ више пута погођена, а два су брода потопљена.

19. ов. мј. потопљена су у западном дијелу пристаништа два брода, а 20. ов. мј. један брод. Овог потопења дана чула се је жестока експлозија. По свој прилици експлодирала је која барута на сјеверном крају вароши.

21. ов. мј. отворили смо жестоку топовску ватру на источни дио пристаништа, у којем се око подига велики огњ изродио, који је трајао до 4 сата у јутру. Истог дана пуцали смо на топова и на фортицу број 4 и тешко смо ју општетили.

ПЕТРОГРАД, 24 окт. — „Руски Империјал“ јавља, да је заповједником прве мавдурске армије именован генерал Лињевих, а заповједником треће мавдурске армије генерал Кауларс.

ТАНГЕР, 24 октобра. — Цијела руска блатичка флота отпутовала је у правцу Атланског океана.

ПЕТРОГРАД, 24 октобра. — Генерал Мишченко произведен је за генерал-лајтнанта и Цареног ађутанта.

ХАБАРОВСК, 25 октобра. — Лињевих отпутовао је на бојиште.

ПЕТРОГРАД, 25 октобра. — Генерал Сахаров јавља: 22. ов. мј. била је читав дан топовска ватра између једног нашег добровољачког одјељења и Јапанаца близу Коутка-у. Наши топови су бомбардовали осим тог мјеста још и мјесто Јудилатсу, које је запаљено и на пола уништено. Јапанци су морали имати знатних губитака. Ови су испалили преко 1000 топовских метака, а да нам нијесу ни најмање штете проураковали, јер су наше батерије биле изврсно маскиране. 25. ов. мј. и у ноћи између 25 и 26 било је све мирно.

ПЕТРОГРАД, 26 октобра. — Куропаткин јавља Цару: Ноћас је непријатељ навалио на позицију једног нашег пука на нашем десном крилу, али је сувијен, те је оставио 30 мртвих на бојном пољу. Ми смо изгубили 14 војника.

ПЕТРОГРАД, 26 октобра. — Царским указом позивају се на службу резервни официри и лекари у војним окрузима: Петроград, Вилна, Кијев, Одеса, Москва, Каван, Кавказ и Донски крај.

ПЕТРОГРАД, 27 октобра. — Генерал Сахаров јавља: Једно слабо пјешадијско одјељење запосјело је нека села сјеверно од Лининцу, па је сјутрадан пошло напријед и заузело сјеверни дио Лининцу, гдје су нашла мртво тијело једног руског подофицира, којему су откинули главу по свој прилици Хунхузи, који су у служби Јапанаца. У ноћи од 25. ов. мј. пуцала је наша батерија на села Кудинаца, Навганца и Хаилинца, два километра далеко од Кудинаца. Добровољци су примјетили, да пуцање непријатељу јако смета; он је морао напустити један дио својих утврђења.

МУКДЕН, 27 октобра. — Генерал Лињевих стаћи ће данас овамо.

ТОКИЈО, 27 октобра. — Незванични извјештаји јављају, да операције око Портартура напредују доста добро, и ако спор. Сад се овдје држи, да заузме утврђења Ерлунгшан, Викваншан, Анчуншан и Итшан није довољно, па да се пригуде Руси на предају саме вароши.

ЧИФУ, 27 октобра. — Китајске цунке тврде, да Јапанци у свим јуришима од 13 до 21. ов. мј. нијесу заузели ни једно од главних великих утврђења, већ само неке околне тврђавице.

ПЕТРОГРАД, 27 октобра. — Алексјев долази сјутра овамо.

ПЕТРОГРАД, 27 октобра. — Сахаров јавља 26. ов. мј.: Јуче у зору предузела је непријатељска авангарда на источном крилу офанзиву

и заузела је мјеста Утлатси, Китајтсу, Паонсингун. Иза тога је наша авангарда, подржана коњицом, пријешла у напад и потиснула је јаком топовском ватром непријатеља на траг из тих заузетих мјеста. На цијелом фронту подржана је цијели дан топовска ватра, ушљед чега је непријатељ морао одустати од подизања својих утврђења. Данас нијесам добијао никакве извјештаје о сукобима.

ПЕТРОГРАД, 28 октобра. — Сахаров јавља, да су у ноћи између 26 и 27. ов. мј. ловци на цијелом фронту узнемиравали непријатеља. Дан 27. ов. мј. прошао је мирно.

ПЕТРОГРАД, 29 окт. — Алексјев дочекао је одушевљено. Одсио је у Зимском Дворцу.

„Руски Тел. Биро“ јавља из Мукдена, да су Јапанци пријешли у офанзиву на лијевој обали ријеке Хунху и да су заузели три села, али да су их Руси одбили и стару линију поново заузели.

Скридлов је стигао у Мукден. ТОКИЈО, 29 окт. — Глас се, да је Стесел тражио примирје али се не зна за коју сврху.

ЧИФУ, 29 окт. — Китајци причају, да је једна јапанска граната ударила 24. о. мј. у фортицу Итшан и проураковала експлозију подземних мина, којом приликом је тобоже 600—700 Руса што рањено, што убијено.

ЛОНДОН, 29 окт. — „Дели телеграф“ дознаје из Тјенчина: руски бродови у Портартуру принуђени су, ушљед јапанског бомбардовања, често мијењати мјесто, те се очекује поновни излазак флоте. „Морнинг Пост“ јавља из Шангаја, да се проносе гласови као да су Јапанци поново ступили у преговоре о капитулацији Портартура и као да је Стесел искао неки рок, да се споразумије с официрима тврђаве. Тврђава има хране доста, али нема воде.

СУВАЛКИ, 29 окт. — Цар је стигао овамо и прегледао војску.

БЕЧ, 30 октобра. — Аустријски Црвени Крст ријешо је да даде руском и јапанском Црвеном Крсту 100,000 круна, пола у новцу, пола у материјалу.

ЛОНДОН, 30 октобра. — „Рајтер“ изјављује, да гласови о капитулацији Портартура немају никаквог основа. „Дели телеграф“ јавља из главног стана генерала Оку: Руси су учинили више напада против Саяматси и Ринчиоу, али су одбијени с великим губитцима.

ПЕТРОГРАД, 30 октобра. — Из Харбина се јавља, да се чује, да болест генерала Куроки и велики број болесника и рањеника смета Јапанцима, да преузму офанзиву.

МУКДЕН, 30 октобра. — Скридлов је отпутовао у главни стан, да се посавјетује с Куропаткиним.

МУКДЕН, 30 октобра. — „Рајтер“ јавља, да је био артиљеријски бој и то јаче на лијевој крилу, одакле Руси прошле сријаде и слиједеће је тијем ноћи бомбардовали јапанске позиције; резултати се до сада не знају.

ЊУЈОРК, 27 окт. — Рузвелт изабран је за председника Савезних Држава Сјеверне Америке великом већином. Његов протукандидат, Паркер, упутио му је ову денету: Народ је одбрио својим гласањем нашу управу. Ја Вам честитам Рузвелт захвалио му је телеграфично. Погдије тога издао је Рузвелт прокламацију, у којој захваљује народу америчком за поново исказано му повјерење, додијући ипак, да се он под никаквим условима у будуће неће више истаћи као кандидат за председника.

ПАРИЗ, 27 окт. — Парламент је одлучио, да се посланик Сивтон, који је напао у парламенту министра војног, изручи суду.

ВАШИНГТОН, 28 окт. — Њемачки цар честитао је Рузвелту на избору.

ПАРИЗ, 28 окт. — Стане војног министра, Андре који је био у парламенту нападнут, погоршало се.

БЕРЛИН, 28 окт. — Из Петрограда се јавља, да ће бравх дана бити у Скрњевце сатанак њемачког и руског цара.

ЊУЈОРК, 28 окт. — Приликом избора, осим што су били тешки нереди у Колорадо, убијене су три особе у Кентуки, а других седам у осталим државама, и то од политичких противника.

АТИНА, 29 окт. — Влада настоји да сдирјечи остатке извјесног броја сфацјара и подофицира, који су хтјели пријећи у Македонију. Иадте су наредбе на границу, да се не допушта улазак устаничких чета.

РИМ, 29 окт. — До сад су позната 494 избора на парламент. Иако брало је: 296 чланова владине странке, 46 чланова уставне опозиције, 27 радикала, 25 социјалиста и 16 републиканца. Потребна са 84 ужа избора.

ПЕТРОГРАД, 30 октобра. — Министар унутрашњих послова, књаз Свјатополк-Морски, изјавио је јеврејској депутацији, да је главни његов идеал који жели достићи, да сви грађани добију иста права и да буду једнаки пред законом.

Управа Основних Школа, Школским Одборима и Племенским капетанима на знање:

У књижари П. М. Калужевски на Цетињу могу се купити:

1. Читанка за IV. разред основних школа попуњено и исправљено издање цијена круна 1. хол 40.

2. Протокол прихода школских по круна 7. —

3. Протокол расхода школских по круна 7. —

Цетиње, 30. октобра 1904.

Управа Држ. Штампарије.

О Б Ј А В А

На државном имању у Косов-луг код Данилова града продаје се неколико хаљара борови доспјелих за пресађивање.

Ко би желио од истих купити неке се изјави пријавити писмено управитељу државног имања г. економу Вујовићу на Данилов град.

Са истог имања могло би се укупити први позражниоцима и младих орха, дуња, медула, јабука, крушица, коштан дивљих и питомих.

Број 404.

Цетиње, 28 октобра 1904.

Из канцеларије Привредног Одјељења. 1—3

О Г Л А С.

Јавна продаја куће Василије Чворовића оvd извршиће се 1. новембра ов. год. као на дан трећег рока.

Види оглас у „Гласу Црногорца“ бр. 33. од ов. год.

Број 3122.

IV.—1903.—61.

Цетиње, 28. октобра 1904. г.

Из канц. Књ. Обласног Суда Р. 43 Бр. 327 1—1

Приватне објаве.

ДРУШТВО

за потпомагање заната и трговине у Црној Гори.

У недјељу, 31. октобра, у 10¹/₂ сахати прије подне, држаће у овдашњој капели на гробљу шестонедјељни парастос своме бившем за-служном

потпредседнику МИЛОШУ Ђ. ШАУЛИЋУ,

сагласно одлуци Друштва од 19. септембра ове године.

Р. 43 Бр. 102 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Тек што се бијаху наша ожаловљена срца стада заљечивати од тешких рана преминуле нам дјеце, а Господу Богу би угодно да нам из наручја отргне и утјеху нашу, јединца — сина

НИКОЛУ

који се 25. овог мјесеца у 2. години живота пресели у вјечност.

Из дубине ожаловљене душе неизмјерно захваљујемо г. г. оvd чиновницима и грађанству Подгорице обојема пола на указаном нам саучешћу приликом смрти и погребна нашег драгог јединца.

Особита хвала г. г. командиру, капетанима, поручницима и потпоручницима оvd гарнизона, а такође и г. г. чиновницима оvd. књ. прв. монопола дувана, који понаособ и заједнички у нашој великој жалости учествоваше

Понаособ хвала господину обласном лекару, који се неуморно стараше око лијечења нашег милог јединца.

Братска хвала г. г. мјесном и љешкопском свештенику, а такође и оvdаш. г. г. учитељима, који са великим бријем ученика нашег драгог сина спроведоше, опојаше и до вјечне куће попуташе

Свесрдна и особита хвала нашем драгом куму господ. мјезном апотекару, који на мртвачки сандук свога кумчета уз искрено саучешће и скупштен вијенац положи

Свесрдна хвала мојим драгим сусједима, који најискреније са нама нашу жалост дијеле.

Ријцима и пријатељима из Момшића и Љешкопља усрдна братска и пријатељска хвала на оначко дирљивом жалавању нашег милог сина.

Напошљетку особита хвала свијема, који нам телеграфски, пасжено или ма како у нашој великој жалости саучешће изјавише.

Подгорица, октобра 1904 г.

Ожаловљени отац:

Поп Крето Поповић, с породицом

Р. 230 Бр. 103 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти наше никад не-прежале

ЈЕФТЕЛИЈЕ,

коју нам, 22. ов. мј., послје десето мјесечног тешког боловања ала судбина отрже у најљепшем цвијету младости њене, у 20 година живота, а у 2 години брака, сматрамо за особиту дужност, да и свим путем изјавимо нашу благодарност свима, који нам беху усмено, писмено или телеграфски изјавили саучешће, чиме нашу велику тугу за милом покојником доведемо у блажиње

Част нам је изјавити свју благодарност и г. г. чиновницима равних звања, као и г. г. чиновницима монопола дувана, и осталом многобројном поштованом грађанству вароши Подгорице, који не пожаливши труда увеличање — свјим присуством спровод драге нам покојнице, допринише је до вјечне јој куће

Напу благодарност изјављујемо и г. г. свештеницима оvdашњим као и г. Станку Ђ. Марковићу, учитељу, који са ученицима цма, увеличање спровод покојнице

Подгорица, 26. октобра 1904

Ожаловљени:

Отац књи. Крето Ламновић, маћеха: Милица,

сестра: Стане и остала родбина

Р. 144 Бр. 104 1—1